

Protokoll Samisk kirkeråd (SKR)

08. – 09.05.2007

Kjøpsvik

Til stede:

Tore Johnsen, leder

Mareno Mikkelsen

Ingrid Johansen

Jonhild Joma

Tor Berger Jørgensen

Niillas Henry Nystad, varamedlem

Inga Karlsen, lulesamisk varamedlem i SKR og samisk medlem i Sør-Hålogaland
bispedømmeråd

Forfall:

Inga Marie Nordstrand

Ingrid Jåma

Fra sekretariatet:

Synnøve Brevik

Rávdná Turi Henriksen

Asta Johnsen

Gerd Karin Røsæg

Jens Petter Johnsen (tilstede 9. mai)

Invitert til møte:

Brita Bye (rådgiver for diakoni, Sør-Hålogaland bispedømmeråd. Tilstede 8. mai)

KVELDSGUDSTJENESTE

Samisk kirkeråd hadde lagt sitt rådsmøte til Tysfjord. I den forbindelse ble det holdt en kveldsgudstjeneste i Gásluokta girikko / Kjøpsvik kirke den 8. mai kl 18.00.

Innledningsvis kom leder for Samisk kirkeråd, Tore Johnsen med en hilsen. Lars Theodor Kintel tolket leders hilsen.

Liturg Magne Kolvik brukte samisk og norsk parallelt, og all tekstlesing var på begge språk. Prekenen var ved biskop Tor B. Jørgensen. Prekenen ble tolket.

Drag blandakor sang under gudstjenesten på samisk, også nyskrevne samiske salmer.

Dette var første gang at preken i gudstjenesten i sin helhet ble tolket til samisk i Gásluokta girikko / Kjøpsvik kirke.

Etter gudstjenesten ble det lagt ned blomster ved minnesmerket utenfor Tysfjord kirke til minne om grenseloser som omkom under krigen. Markeringen er en tradisjon 8.mai hvert år.

Lokalmenigheten inviterte til kirkekaffe. Under kirkekaffen var det åpnet for samtale om bruk av samisk i gudstjenesten. Temaet hadde sammenheng med at Tysfjord

kommune er innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Menighetsråd og fellesråd er dermed forpliktet med hjemmel i sameloven på å bruke samisk språk. Gudstjenesten skal være et samlende sted for alle. Samisk språk er brukt under gudstjenesten i Kjøpsvik tidligere, men oppfattes ikke av menigheten som det normative for gudstjenesten. Det var enighet om at det vil ta noe tid før bruk av samisk språk parallelt med norsk er innarbeidet i menigheten, og at menigheten er i en prosess om dette.

FELLESMØTE 8. MAI 2007

Møtet ble holdt i menighetssalen i Tysfjord kirke mellom Tysfjord kirkelige fellesråd, Tysfjord kommune, ordfører og rådmann samt Samisk kirkeråd. Tidspunkt: Kl. 0930 - 1100.

Tema:

Utfordringer for Tysfjord kommune i forbindelse med at Tysfjord kommune pr. 01.01.2006 ble innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk.

Møtet var åpent for alle. Møtet pekte på utfordringer på flere plan ved innlemmelsen av Tysfjord kommune i forvaltningsområdet for samisk språk.

Det ene er politisk å få vedtatt en kommunedelplan om bruk av samisk språk som et verktøy i arbeidet. Men den største utfordringen for kommunen ligger i å innarbeide bruk av samisk i de ulike tjenestene som kommunen skal gi innbyggerne.

Kirkelig fellesråd utfordret Samisk kirkeråd til å prioritere arbeidet med å rekruttere folk til kirkelige stillinger.

For fullstendig referat fra fellesmøtet, vises til eget referatnotat.

ORIENTERING FRA ÁRRAN – julevsáame guovdásj 9. mai 2007

Samisk kirkeråds møte ble holdt på Árran i Ájluokta / Drag 9. mai. I den forbindelse fikk rådet en omvisning på senteret samt en kort orientering om arbeidet deres. Senterets direktør Filip Mikkelsen stod for orienteringen. Hovedfokuset for senterets virksomhet er på samisk språk, kultur og samfunnsliv samt urfolksperspektiver i nordområdesatsingen.

Saksliste:

- Sak SKR 16/2007: Protokoller
- Sak SKR 17/2007: Referatsaker
- Sak SKR 18/2007: Orienteringssaker
- Sak SKR 19/2007: Drøftingssak:
Lokalisering av SKR's sekretariat
- Sak SKR 20/2007: Godkjenning av nordsamisk forsøksliturgi

- Sak SKR 21/2007: Drøftingssak:
Utfordringer til Samisk kirkeråd med utgangspunkt i rapport fra forsoningsprosjektet i Nord-Salten
- Sak SKR 22/2007: Det videre arbeid med plan for kirkemusikk i Dnk
- Sak SKR 23/2007: Møteplan 2008 for De sentralkirkelige råd
- Sak SKR 24/2007: Oppnevninger:
- supplering av medlemmer til SKR's ungdomsutvalg / SKRU
- oppnevning av representanter til Samiske kirkedager 2008
- Sak SKR 25/2007: Sak om klima, miljø og rettferd

SKR 16/07 Protokoller

---

1. Protokoll fra møte i Samisk kirkeråd 07. - 08.02.2007 i Karasjok
2. Protokoll fra telefonmøte i Samisk kirkeråds arbeidsutvalg 30.03.2007
3. Protokoll fra møte i Samisk kirkeråds ungdomsutvalg 19.03.2007 i Oslo
4. Protokoll fra møte i Ressursgruppe for samisk kirkeliv 22. - 23.11.2006 i Tautra
5. Protokoll fra møte i Ressursgruppe for samisk kirkeliv 16. - 18.03.2007 i Trondheim

Vedtak:

Samisk kirkeråd godkjenner protokollene med følgende merknad :

Under henvisning til protokoll fra SKR-møtet 7 - 8. februar 2007:

- Leder viste til SKR/AU-møtet 27.03.2007, der det ble reist spørsmål til prosedyren for utlysningen av generalsekretærstillingen. Rådet tok dette til etterretning.

SKR 17/07 Referatsaker

- 1) Rapport fra samling om samisk trosopplæring 19.04.2006 i Tromsø
- 2) Rapport fra Verdikonferanse 14. – 15.09.2006 i Tromsø
- 3) Referat fra møte i Referansegruppe Håndbok – bønner, salmer og liturgier 07.06.2006 i Tromsø
- 4) Referat fra møte i Referansegruppe Håndbok – bønner, salmer og liturgier 22. – 23.08.2006 i Tromsø
- 5) Referat fra møte i Utvalg for sørsamisk kirkeliv 13. – 14.12.2006 i Trondheim
- 6) Referat fra møte i Utvalg for sørsamisk kirkeliv 16.03.2007 i Trondheim
- 7) Plan for samisk kirkeliv – sak til KM 2008
- 8) Protokoll fra KISP-møtet 05. – 06.03.2007 i Oslo
- 9) Referat fra møte i Samisk ressursutvalg i Oslo bispedømme 07.03.2007
- 10) Delrapport 1 om utredning av nettsted for samisk trosopplæring

Vedtak:

Samisk kirkeråd tar referatsakene til etterretning med følgende merknad:

Referatsak 7: Plan for samisk kirkeliv – sak til KM 2008:

- a) SKR understreker betydningen av planarbeidet og ønsker å ta saken opp i september
- b) SKR ber om en oversikt over arbeidet i bispedømmerådene, med sikte på å arbeide fram en samordnet helhetsplan for samisk kirkeliv
- c) SKR oppnevner en arbeidsgruppe for planarbeidet i septembermøtet

SKR 18/07 Orienteringssaker

- 1) Brev av 15.03.07 fra SKR til KR vedr. sak om lokalisering av Samisk kirkeråds sekretariat.
- 2) Utlysningstekst av generalsekretærstillingen ved Samisk kirkeråd.
- 3) Samisk del av årsmelding 2006.
- 4) Brev av 08.03.07 fra Nidaros bispedømmeråd vedr. utdrag fra SKR's møteprotokoll 07. – 08.02.07.
- 5) Brev av 08.03.07 fra Verbum Forlag vedr. nytt opplag av Sálbmagirji II.
- 6) Referat av 16.03.07 fra prest Ole Johan Beck vedr. planleggingsmøte for gudstjeneste i Trefoldighetskirken 22.04.07.
- 7) Invitasjon fra Sámis, Karasjok til nordisk – samisk likestillingskonferanse i Oslo 19. – 20.04.07.
- 8) Innkalling til møte 21.05.07 i Tromsø fra SKR til referansegruppa for Håndbok – liturgier.
- 9) Informasjon og program til Verdens Miljødag i Tromsø 04. – 05.06.07.
- 10) Kopi av brev av 16.02.07 fra Bibelselskapet til Kultur- og Kirkedepartementet vedr. søknad om tilskudd til samisk bibeloversettelse for 2008.
- 11) Brev av 29.01.07 fra Sokneprest i Porsanger og brev av 19.02.07 fra SKR til Sametinget vedr. søknad om kulturminnetilskudd til Skoganvarre kapell.
- 12) Brev av 21.02.07 fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd til KR vedr. tildeling av regionale OVF-midler i Sør-Hålogaland.
- 13) Årsrapport 2006 fra Sør-Hålogaland bispedømme.
- 14) Takkebrev av 08.03.07 fra Planleggingsgruppa for utveksling med Ecuador v/Arnhild Fyhn.
- 15) Rundskriv nr. 2 – 2007 fra KR vedr. digitale soknegrenser.
- 16) Tidligere prost i Indre-Finnmark prosti, Kåre Kvammen – 80 år.

- 17) Brev av 26.04.07 fra SKR til Nemnd for gudstjenesteliv/UU2 ved Jan Schumacher vedr. innspill til arbeid med Kirkeårssøndagene.
- 18) Brev av 03.05.07 fra Styringsgruppa for trosopplæringsreformen i KR vedr. plan for trosopplæring.
- 19) Avisartikler

Vedtak:

Samisk kirkeråd tar orienteringssakene til orientering.

SKR 19/07 Drøftingssak: Lokalisering av SKR's sekretariat – 1. gangs behandling

---

Sammendrag

Samisk kirkeråds visjon er å ha en aktiv og selvstendig rolle i videreutviklingen av samisk kirkeliv. Samisk kirkeråd vil utrede alternative lokaliseringssteder for sekretariatet. Hensikten med en eventuell ny lokalisering skal være bedre å oppnå de mål rådet setter for videreutviklingen av samisk kirkeliv. Saken skal utredes og det skal gjennomføres en høringsrunde.

Referat fra rådets forhandlinger:

Saken ble åpnet med en orientering fra leder om at prosessen med utlysning av stilling som ny generalsekretær i SKR var over. Etter søknadsfristens utløp hadde Kirkerådet fått tre søkere: Programsekretær i NRK Sámi Radio, Anne Olli, Karasjok
Opplæringskonsulent i Samisk kirkeråd, Rávdná Turi Henriksen, Kautokeino
Lærer Biret Anna A. Somby, Masi

Rávdná Turi Henriksen fratradte møtet mens rådet foretok noen prinsipielle avgjørelser for den videre prosedyre for behandling av saken. Rådet kom frem til at den videre behandling av saken om lokalisering av SKR's sekretariat ville skje uavhengig av ansettelse av ny generalsekretær.

Vedtak:

Samisk kirkeråd har drøftet saken og ber om at den legges fram for viderebehandling til neste møte.

SKR 20/07 Godkjenning av nordsamisk forsøksliturgi

Sammendrag

Samisk kirkeråd skal godkjenne arbeidet med liturgier for høymessen og kirkelige handlinger på nordsamisk som en forsøksliturgi.

I forbindelse med utgivelse av forsøksliturgien, har et antall liturgiske tekster og bønner vært ute til høring i en gruppe av sakkyndige. Høringssvarene gjelder kommentarer av samisk-teologisk/kristendomsfaglig, teologisk og samisk språklig/kulturell art.

Høringssvarene medfører redigeringsarbeid, som hovedsakelig gjelder det samiskspråklige. De svarene som krever avgjørelser av mer prinsipiell karakter, tas opp til drøfting i rådet.

Vedtak:

Samisk kirkeråd godkjenner liturgiene for høymessen og kirkelige handlinger på nordsamisk.

Et utvalg liturgiske ledd og bønner har vært ute til høring i en gruppe sakkyndige, oppnevnt av Samisk kirkeråd. Samisk kirkeråd takker gruppen av sakkyndige for arbeidet.

1. Samisk kirkeråd godkjenner liturgiene etter anbefaling fra gruppen av sakkyndige, herunder et spørsmål om antall faddere.
2. Samisk kirkeråd har på prinsipielt grunnlag drøftet benevnelsene ”samenes nasjonaldag” og ”samefolkets dag” i norske tekster og anbefaler å bruke benevnelsen Samenes nasjonaldag/Samefolkets dag.
3. Samisk kirkeråd anbefaler at punkt 12 i forslaget som var sendt ut på høring, beholdes.
4. Samisk kirkeråd godkjenner liturgiene i sin helhet:
  - * Høymessen
  - * Kirkelige handlinger
  - * Vigselse
  - * Gravferd
5. Samisk kirkeråd sender sin anbefaling om godkjenning til Kirkerådet.

SKR 21/07 Drøftingssak: Utfordringer til Samisk kirkeråd med utgangspunkt i rapport fra forsoningsprosjektet i Nord-Salten

---

Sammendrag

Forsoningsprosjektet i Nord-Salten har levert en foreløpig siste rapport som fokuserer på hovedsakene i arbeidet gjennom høsten 2006 frem til og med januar 2007, samt arbeidsplanen for 2007 og noen anbefalinger for veien videre. SKR må særlig ta stilling til de utfordringer som prosjektleder retter mot rådet. Disse punktene er (s. 5f):

1. Gjennom dialog- og forsoningsarbeidet i Nord-Salten har kirken framstått som en åndelig møteplass på en annen måte enn før. Den har latt seg påvirke av møtene med enkeltmenneskers fortellinger på en måte som har endret kirken, og folks bilde av den. *Erfaringene som er vunnet må overføres* og tilføres kirken også på andre områder og i møte med andre grupper som kirken har vært og er i konflikt med.
2. *Historieskriving.* Ved å øke lokalkunnskapen om samenes skjebne og særlig kirkens rolle i fornorskningen av samene, vil vi som kirke og lokalsamfunn kunne vinne den forståelsen vi i dag mangler om hva fornorskningen har gjort med samer og nordmenn bosatt i Nord-Salten helt fram til i dag. Så langt jeg kan forstå vil dette være en altfor stor og krevende oppgave for små og ressursfattede menigheter å gå i gang med på egen hånd. Bare i det lulesamiske området vil minst seks kommuner, og langt flere menigheter, være berørt. Med utgangspunkt i at fornorskningen var et nasjonalt politisk program igangsatt av norske myndigheter og støttet av kirken, mener jeg at dette bør være en oppgave for kirken som sådan. Jeg ber Bispedømmerrådet i Sør-Hålogaland, i samarbeid med Kirkerådet og Samisk kirkeråd, om å ta tak i saken.
3. *Legge til rette for at samisk språk, kunst og kultur, i større grad slipper til i menigheter med både samisk og norsk befolkning.* Etter min mening bør det legges en detaljert plan for å sikre at det samiske samfunnet finner gjenklang i kirken i møte med kirkens kunst, kultur og språk. I dag er samisk kunst, kultur og språk nærmest totalt fraværende i de fleste kirkene i det lulesamiske området. Pr i dag er det bare en prest i området som behersker lulesamisk språk til liturgisk bruk. Denne situasjonen er totalt

uakseptabel og fundamentalt gal. For å skape en mer likeverdig situasjon vil det normalt være viktig å ta utgangspunkt i Samisk kirkeråds prinsipp om at samene selv er best egnet til å betjene samer på samisk også i kirken. Imidlertid er det i denne sammenhengen nødvendig å minne om at i det lulesamiske området eksisterer det et skarpt skille og en dyp teologisk mistillit mellom den førstefødte læstadianske forsamlingen og Den norske kirke. Jeg mener det er svært viktig å ta denne situasjonen på alvor. Så langt jeg kan se vil det i overskuelig framtid ikke være realistisk å tro at det vil være mulig å rekruttere samisktalende lulesamer til kirkelig tjeneste i Nord-Salten. For å kunne ivareta et minstemål av troverdighet må kirken likevel arbeide systematisk for å imøtekomme selve behovet, bl.a. ved å øke den samiske språkkompetansen blant kirkens ansatte i området. Som et minimum mener jeg at det bør stilles krav ikke bare til soknepreststillingen i Tysfjord, men også til stillingen i Hamarøy om å inneha kompetanse i samisk språk. Jeg ber Bispedømmerrådet, i samarbeid med Kirkerådet og Samisk kirkeråd, om å ta tak i saken.

4. *Yte økonomisk og evt. annen støtte ved behov, til den fremtidige, frittstående dialog- og forsoningsvirksomheten i lulesamisk område.* Bispedømmerrådet og Samisk kirkeråd.
6. *Følge opp kontakten med det fargede og urbaniserte Khoi-samfunnet i Atlantis.* Bidra til å styrke de prosessene som nå er satt i gang for at dette samfunnet kan gjenvinne sin identitet og sine rettigheter som urbefolkningsgruppe i Sør-Afrika. Mellomkirkelig råd, i samarbeid med Samisk kirkeråd, bispedømmerråd og lokalmenighet.
(Dette er pkt. 6 i rapporten og må stå med tall foran. Pkt. 4 angår ikke SKR)

Referat fra rådets forhandlinger:

Samisk kirkeråd inviterte ressursgruppa for forsoningsprosjektet i Nord- Salten til å orientere rådet om sentrale tema i prosjektet. Hensikten var å få mer inngående kjennskap til forsoningsprosjektets viktigste utfordringer for Samisk kirkeråd.

Ressursgruppa for forsoningsprosjektet i Nord-Salten deltok med alle medlemmene:

- Anne Kalstad Mikkelsen, Tysfjord
- Solvår Knutsen Turi, Tysfjord
- Ingar Kuoljok, Tysfjord
- Heidi Mathisen, Hamarøy
- Rolf Steffensen, Hamarøy (prosjektleder)

Drøftingsvedtak:

1. Samisk kirkeråd har med stor interesse lyttet til og samtalt om de erfaringer en har gjort forsoningsprosjektet i Nord-Salten med bakgrunn i rapporten av 31. januar 2007 fra prosjektleder.
2. Samisk kirkeråd har registrert de oppgavene som omtales avslutningsvis i rapporten og forutsetter at disse utfordringene føres videre i arbeidet med plan for samisk kirkeliv som skal fremmes på Kirkemøtet i 2008.

SKR 22/07 Det videre arbeid med plan for kirkemusikk i Dnk

Sammendrag

Plan for kirkemusikk i Dnk var oppe til behandling på Kirkemøtet 2006 (KM sak 06/06). Planen ble ikke godkjent fordi den ikke hadde plandokumentets form, planen var for omfattende og samiske perspektiver var ikke godt nok innarbeidet i planen.

Samisk kirkeråd oppnevnte Ressursgruppe for samisk gudstjenesteliv i 2005 blant annet for å være en ressurs rundt SKR's konsultative medlem i Nemnd for gudstjenesteliv (Nfg), Annemarie Kjeldsø. Ressursgruppen har i 2006 arbeidet mye med definisjonen av kjerneverdiene (involvering, fleksibilitet og stedegengjøring) som ligger

til grunn for gudstjenestereformen i Dnk. Ressursgruppen anser disse kjerneverdiene for å være svært viktige for ivaretagelse og videreutvikling av lokalt gudstjenesteliv både i samiske og norske menigheter. Det er av betydning å legge til grunn et musikkensyn som kopler musikk og identitet på en tydeligere måte.

Ressursgruppen har i sitt møte i Trondheim i mars 2007 (sak 03/07, pkt 3) understreket at kjerneverdiene i gudstjenestereformen bør sees i sammenheng med arbeidet for Plan for kirkemusikk fordi gudstjeneste og kirkemusikk henger svært nøye sammen. En felles begrepsforståelse i gudstjenestereformen og Plan for kirkemusikk med utgangspunkt grunnlagstenkingen/kjerneverdiene vil være av stor betydning for videreutvikling av lokalt gudstjenesteliv hvor det kirkemusikalske arbeidet har en sentral plass.

Samisk kirkeråd støtter Ressursgruppens forslag om at Plan for kirkemusikk bør sees i sammenheng med gudstjenestereformens grunnlag og mål.

Annemarie Kjeldsø som er SKR's konsultative medlem i Nfg, har sagt seg villig til å gå inn i gruppen som skal arbeide med Plan for kirkemusikk for å ivareta dette anliggendet. Hun har bidratt til utdyping av kjerneverdiene i reformen med sin kompetanse på musikkpedagogikk og kulturforståelse, med bakgrunn fra arbeidet innenfor kirken der musikk i et urfolks/minoritetsperspektiv er ivaretatt. Kjerneverdiene i Nfg skal ivareta både norsk og samisk gudstjenesteliv og kirkemusikk i lokalmenighetene.

Samisk kirkeråd vil videre også anbefale at det i den nye planen lages et egen kapittel om samisk kirkemusikk som beskriver den kirkemusikalske bredden i de ulike samiske områdene.

Vedtak:

Samisk kirkeråd ber om at den videre kontakt mellom ressursgruppa for samisk gudstjenesteliv og planutvalg for kirkemusikk overlates til sekretariatet å følge opp.

SKR 23/07 Møteplan 2008 for De sentralkirkelige råd

Vedtak:

Samisk kirkeråd vedtar følgende møteplan for 2008:

- 1. møte 11. – 13. februar: - Oslo
- 2. møte 21. – 22. mai: - Bodø
- 3. møte 03. – 04. september: - Alta

SKR 24/07 Oppnevninger:

- **supplering av medlemmer til SKR's ungdomsutvalg / SKRU**
  - **oppnevning av representanter til Samiske kirkedager 2008**
-

Supplering av medlemmer til SKR's ungdomsutvalg / SKRU:

Sammendrag

Det må foretas et suppleringsvalg av to medlemmer til Samisk kirkeråds ungdomsutvalg (SKRU). Det ene gjelder ett av hovedmedlemmene som har trukket seg. Det nye hovedmedlem fra Nord-Hålogaland velges for to år. Det andre gjelder supplering av ett varamedlem som i perioden 31.01.07 - 31.12.07 oppholder seg i utlandet. Det nye varamedlemmet fra Nidaros velges for ett år.

I følge retningslinjenes § 3 kan utvalgsmedlemmene velges for to år, eventuelt 4 år om gangen.

Vedtak:

Samisk kirkeråd oppnevner følgende nye medlemmer til Samisk kirkeråds ungdomsutvalg:

- Lill-Therese Holm Varsi, Nord-Hålogaland
- Kaja Regine Bientie, Nidaros

Oppnevning av representanter til Samiske kirkedager 2008:

Sammendrag

Den som var til stede ved avslutningen av Samiske kirkedager i Jokkmokk 20. juni 2004 fikk høre en muntlig invitasjon fra det finske sametings kirkelige representant til de neste samiske kirkedager, i Finland. Det fins ikke et eget samisk kirkeråd i Den finske kirke, dermed heller ikke et sekretariat for samisk-kirkelige spørsmål. Men Finland har invitert til samiske kirkedager, der det er foreslått sted og dato; Enare, 15-18. juni 2008. De har videre bedt om et samarbeid med de samiske kirkeråd i Svenska kyrkan og Den norske kirke, foreløpig ved oppnevning av to-tre personer fra hvert av de tre landene til en planleggingsgruppe. Av denne grunn ble saken om oppnevning satt på sakslista.

Vedtak:

1. Samisk kirkeråd takker for invitasjonen fra kirkelig representant for Sametinget i Finland om å være med i planleggingen av samiske kirkedager i Inari i Finland.
2. Samisk kirkeråd vil henvende seg til Samiska rådet i Svenska kyrkan og kirkelig representant for Sametinget i Finland for å avklare tidspunkt for å arrangere samiske kirkedager.

SKR 25/07 Sak om klima, miljø og rettferd

Sammendrag

Samisk kirkeråd ble forelagt det foreløpige prosessnotatet til Kirkemøtets behandling av saken om klima og miljø. Siden denne saken er under stadig utvikling, er dette ikke et ferdig utkast til et sakspapir, men en invitasjon til innspill for det videre arbeidet fra møtene i mai/juni.

Vedtak:

Samisk kirkeråd tar det foreløpige prosessnotatet til orientering og har følgende merknader / innspill til den videre behandlingen av saken:

1. I lys av det vi i dag vet om klimaendringene understrekes viktigheten av at miljøraken blir en hovedsak på Kirkemøtet 2007.
2. Prosessnotatet har mange gode ansatser, men bør strammes inn og spisses inn mot noen særskilte utfordringer.
3. Samisk / urfolks åndelighet vil kunne gi viktige innspill for kirkens arbeid med temaet (jf. s. 12). Dette bør i større grad reflekteres i dokumentet. Det er også ønskelig at dette blir løftet fram i et av bidragene/foredragene på Kirkemøtet.
4. Rådet henviser forøvrig til rådsleders momenter i eget notat.

Notat fra leder for Samisk kirkeråd, Tore Johnsen, datert 9. mai 2007

Om klima, miljø og rettferd

Momenter til saken:

Det bør vurderes om man tidligere bør løfte fram spørsmålet om hva som er kirkens særlige bidrag og ansvar i dette spørsmålet (pkt 5, s. 11).

I lys av alvoret i klimakrisen er kirken forpliktet til å være handlingsorientert. Spørsmålet om hva som er kirkens *særlige bidrag* handler likevel i stor grad om hvordan våre handlinger kan forankres og motiveres *i en åndelig helhetsforståelse av livet*.

I møte med den økologiske krisen har kirken et særskilt ansvar for å finne et åndelig språk som fremmer en økologisk visjon av livet. Det er derfor positivt at dokumentet fokuserer på kristentroen som en økologisk tro.

En kirke som i sitt åndelige språk fremmedgjør mennesket fra den jord det er tatt av, bidrar indirekte til den økologiske krisen. En kirke som motsatt hjelper mennesker til å erfare seg selv som forbundet med jorda og se sin jordbundethet som en gudgitt gave, gir kraft til å motstå forbrukerkulturen.

Språk kan både åpne og lukke for virkelighet. "Inkluderende og ekskluderende språk" har blitt viktige begreper med hensyn til hvordan kvinneperspektivet ivaretas i kirken. Det gir mening å overføre disse begrepene til en økologisk sammenheng og spørre hvordan troen formuleres i relasjon til skaperverket.

Preges kirken av et ekskluderende eller et inkluderende språk i møte med skaperverket? Dersom noen mener at vern om skaperverket er en sak *ved siden av* selve hovedsaken – evangeliet – er det grunn til å spørre hva det skyldes: Skyldes det at evangeliet i seg selv ikke er et evangelium for hele skaperverket? Eller skyldes det at måten vi formulerer evangeliet på er preget av antroposentriske (menneskesenterte) begreper og tilnærminger som skyver skaperverket ut av synsfeltet?

Det er grunn til å spørre om kirkens språk for troen er mer ekskluderende i forhold til skaperverket enn bibeltekstene selv. I lys av alvoret i klimatrusselen kan man spørre om dette i så fall er mangel på bibeltroskap.

Urfolks åndelighet preges tradisjonelt av et inklusivt språk i forhold til skaperverket. En lesning av bibeltekstene i et urfolksperspektiv vil kunne bringe andre bibeltekster i forgrunnen, og bidra til at kirken i større grad integrerer det økologiske aspektet som en *grunndimensjon ved kirkens hovedsak*, og ikke som en sak på siden av denne.

REFERAT FRA FELLESMØTET 8. MAI 2007 I TYSFJORD

Fellesmøtet mellom Tysfjord kirkelige fellesråd, Tysfjord kommune, ordfører og rådmann samt Samisk kirkeråd ble holdt i menighetssalen i Tysfjord kirke.

Tidspunkt: 8. mai 2007 kl. 0930 – 1100.

Tema:

Utfordringer for Tysfjord kommune i forbindelse med at Tysfjord kommune pr. 01.01.2006 ble innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk.

Tilstede:

Samisk kirkeråd	Fra Tysfjord kommune:	Tysfjord kirkelige fellesråd
Leder Tore Johnsen	Ordfører Kurt Allan Nilsen	Leder Edvard Olav Stenbakk
Mareno Mikkelsen	Rådmann Tor Svein Skogstad	Sogneprest Magne Kolvik
Ingrid Johansen	Tysfjord kirkelige fellesråd	Kateket Heidi Marie Kalvåg
Jonhild Joma	Oppvekstsjef Ann Iren Sæther	Kirkeverge Mareno Mikkelsen (også medlem i Samisk kirkeråd)
Tor Berger Jørgensen	Prosjektleder Stig Eriksen	
Niillas Henry Nystad, varamedlem	Språkkonsulent Stig Gælok (meldt forfall)	

Ansatte i Samisk kirkeråd/Kirkerådet: Synnøve Brevik, Rávdná Turi Henriksen, Asta Johnsen, Gerd Karin Røsæg

Fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd: Brita Bye, rådgiver for diakoni og Inga Karlsen (lulesamisk varamedlem og samisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd)

Møtet var åpent for alle.

Leder for Samisk kirkeråd Tore Johnsen åpnet fellesmøtet og orienterte om at rådet har tradisjon om å legge sine rådsmøter til ulike samiske områder. Hensikten er å bli kjent med lokalt kirkeliv og lære mer om forholdene. Lederen vektla at Tysfjord er viktig som et kjernesamisk område for lulesamer. Videre ønsket leder for SKR å ha dialog med Tysfjord kommune, spesielt i arbeid der samisk språk og kultur står sentralt.

Kirken bør også være med å synliggjøre at staten har et ansvar for å bevilge nødvendige midler til å dekke utgifter som følger med et tospråklig forvaltningsapparat.

Ordføreren i Tysfjord kommune sa at Tysfjord er på lik linje med andre utkanter, preget av nedgang i folketall. Innbyggertallet er rundt 2000. Kjøpsvik er kommunesenteret, og har verdens nordligste sementfabrikk. Ordføreren sa at etter hvert er også turisme blitt et viktig satsingsfelt. Innlemmelse av Tysfjord kommune i forvaltningsområdet for samisk språk har skapt debatt. Det er uenighet i befolkningen om betydningen av samisk språk i kommunen. Ordføreren sa at etter at saken ble vedtatt, har Tysfjord kommune arbeidet hardt for å systematisere arbeidet. Han orienterte om at samisk handlingsplan er under utarbeidelse i kommunen i forbindelse med at kommunen er blitt en del av forvaltningsområdet for samisk språk. Planen er på høring og visjonen er ”to kulturer – en felles god framtid”.

Rådmannen i Tysfjord kommune sa at kommunen har gjennomført spredte tiltak for bruk av samisk språk i Musken før innlemmelsen av kommunen som en del av forvaltningsområdet for samisk språk. Det overordnede målet for kommunen er å legge til rette, fremme og ta vare på det samiske språket. Norsk og samisk skal være likeverdige språk. Rådmannen fortalte om at

kommunen arbeider med konkrete tiltak som kan synliggjøre samisk. Det arbeides med en språkplan som kan være et verktøy for en målrettet innsats for forvaltning av det tokulturelle i kommunesammenheng. Rådmannens håp var at det blir et godt verktøy for arbeidet.

Leder i Tysfjord kirkelige fellesråd, Edvard Olav Stenbakk innledet med å fortelle at Tysfjord kirke ble innviet i 1975. Videre at kommunen har tre kirkesteder og tre menighetsråd. Det er viktig for Tysfjord at vi har en samisktalende prest. Samisk språk i gudstjenesten blir synlig ved at sognepresten gjennomfører en gudstjeneste på samisk. Fellesrådets leder understreket betydningen av at arbeidet for å synliggjøre lulesamisk språk og kultur i gudstjenestelivet skjer i en felles forståelse av at alle menighetsmedlemmer skal ivaretas gjennom inkluderende gudstjenester.

Stenbakk uttrykte at det er viktig for kirken å ha et åpent forhold til læstadianerne, da en stor del av den samiske befolkningen har sterk tilknytning til forsamlingen.

Leder for kirkelig fellesråd utfordret Samisk kirkeråd til å prioritere arbeidet med å rekruttere folk til kirkelige stillinger.

Biskop i Sør-Hålogaland sa at det er viktig å synliggjøre nærværet av det flerkulturelle i lulesamisk område og at det finnes faste ordninger for det arbeidet. Kirken arbeider for å bevare kulturer og mangfold som har sammenheng med språklig identitet. Respekt for hverandre og at man ser hverandres identitet, er viktig, sa biskopen. Deretter sa han at kirken har et rekrutteringsproblem i forhold til samisktalende. Det må arbeides mer for å finne ut hvor ressursene i det offentlig er for å få rekruttert flere som kan bruke lulesamisk i kirken. Det blir en formell utfordring også for bispedømmerådet og fylkeskommunen og innarbeide samisk språk på best mulig måte, mente biskopen.

Oppvekstsjef Ann Iren Sæther sa at Tysfjord har siden 1997 brukt både L97 og L97S. Det gis opplæring på samisk i alle skoler. Kunnskapsløftet er innført fra 1. august 2006 i Tysfjord-skolene. Videre skal det vedtas en ny kompetanseplan for lærere og førskolelærere. Sæther understreket at det er behov for økt kompetanse blant annet i duodji-fag. Hun uttrykte også at skolen ønsker å samarbeide om duodjifaget med lærerressurser i Jokkmokk.

Videre sa oppvekstsjefen at læremidler på lulesamisk stadig er en mangelvare. Hun beklaget at den nye læreplanen "kunnskapsløftet samisk" kun finnes i elektronisk utgave på internett. Som avslutning mente hun at dette viser at samisk ikke er likestilt med norsk versjon som finnes i papirformat.

Prosjektleder Stig Eriksen roste det kommunale apparatet i Tysfjord for stor velvilje for å innlemme samisk språk i forvaltningen. Språkplanen som er under utarbeidelse har likeverd som en målsetting. Den skal gjelde for alle tjenester i kommunen, sa Eriksen. Det er under bygging et nytt helsesenter på Drag. Det blir en utfordring å løse det samiske i det nye senteret, både språklig og kulturelt. Videre fortalte prosjektlederen om samarbeidsprosjekter med Gällivare og Jokkmokk om samisk språk. Han nevnte også bokbussen som besøker 7 kommuner og synliggjør det samiske. Prosjektlederen arbeidet for å samordne språklige tiltak på ulike felt i forbindelse med språkplanen.

Oppsummert pekte fellesmøtet på utfordringer på flere plan ved innlemmelsen av Tysfjord kommune i forvaltningsområdet for samisk språk.

Det ene er politisk å få vedtatt en kommunedelplan som et verktøy i arbeidet. Den største utfordringen ligger i å innarbeide bruk av samisk i de ulike tjenestene som kommunen skal gi innbyggerne. Det gjelder blant annet skilting på samisk og oversettelse av informasjonsmateriell. Dernest ligger utfordringen i å skaffe lulesamiskspråklige folk til stillinger i de ulike tjenesteområdene i kommunen.

Referatet er skrevet av Rávdná Turi Henriksen